

Täysistunto

Torstai 12.5.2022 klo 16.03—18.34

7. Lakialoite laiksi työntekijän eläkelain 13 §:n muuttamisesta

Lakialoite LA 23/2022 vp Kaisa Juuso ps ym.

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 7. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sosiaali- ja terveysvaliokuntaan. — Aloitteen ensimmäinen allekirjoittaja, edustaja Juuso.

Keskustelu

18.23 Kaisa Juuso ps (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämän aloitteen tavoitteena on muuttaa työeläkelakia siten, että ennen vanhuuseläkkeen alkamista ja vanhuuseläkkeen aikana jatkuvan työsuhteen sekä vanhuuseläkkeen aikana alkaneen työsuhteen työansioista karttunut lisäeläke korottaisi automaattisesti työeläkettä vuosittain seuraavan kalenterivuoden alusta lähtien.

Työntekijän eläkelain mukaan, jos työntekijän työskentely on alkanut ennen vanhuuseläkkeen alkamista ja jatkunut mainitun vanhuuseläkkeen rinnalla, tästä työskentelystä maksetuista työansioista karttunut eläke myönnetään hakemuksesta eläkkeen hakemista seuraavan kalenterikuukauden alusta edellyttäen, että työskentely on päättynyt. Työntekijä saa työskentelystä karttuneen eläkkeen siis hakemuksesta työskentelyn päättyttyä, eli ennen hänen vakuuttamisvelvollisuutensa yläikärajaa.

Vanhuuseläkkeen aikana alkaneen työsuhteen ansioista kertyneen eläkkeen myöntäminen on puolestaan säädetty toiseen ajankohtaan. Työntekijän eläkelain 3 luvun 13 §:n mukaan vanhuuseläkkeen aikana alkaneen työsuhteen työansioista karttunut eläke myönnetään työntekijän toimittaman hakemuksen perusteella aikaisintaan työntekijän vakuuttamisvelvollisuuden yläikärajan täyttymistä seuraavan kalenterikuukauden alusta lähtien. Lainkohta asettaa eläkekertymän myöntämisajankohdan osalta vanhuuseläkkeen aikana aloitetun työsuhteen eriarvoiseen asemaan ennen vanhuuseläkkeen alkamista aloitetun työsuhteen kanssa.

Arvoisa puhemies! Työvoimapula elinkeinoelämän eri aloilla edellyttää työllisyysasteen nostamista ja työuran pidentämistä myös työuran loppupäästä. Työurien pidentäminen on myös Suomen hallituksen asettama tavoite. Eläkeiän aikana tehdystä työstä kertyneen eläkkeen aikaisempaa nopeampi myöntäminen sen saajalle on yksi keino edistää ikääntyvien työssä pysymistä. Eläkeiän aikana tehdystä työstä kertynyt eläke voidaan myöntää saajalle seuraavan vuoden alusta. Eläkekertymän myöntäminen voidaan myös toteuttaa automaattisesti eläkeyhtiön toimesta ilman hakijan eläkeyhtiölle tekemää erillistä hakemusta, ja se on tämän lakialoitteen tarkoitus.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 54/2022 vp

Lyhyesti: Lakialoite toteutuessaan johtaisi siihen, että eläkkeelle pääsyn jälkeen ansaittu lisäeläke lisättäisiin eläkkeeseen kalenterivuositain automaattisesti ilman eri hakemusta. Aloite vähentäisi siis byrokratiaa eläkkeensaajan näkökulmasta ja kannustaisi tekemään mahdollisuuksien mukaan töitä myös vanhuuseläkkeen alkamisen jälkeen. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Mäkelä.

18.26 Jani Mäkelä ps: Arvoisa puhemies! Tämä on kannatettava lakialoite eläketurvan täydentämiseksi, ja haluan tässä yhteydessä tuoda esille, että tällaisia samanlaisia epäkohtia eläkejärjestelmässä ilmenee myöskin työkyvyttömyyseläkkeiden suhteen. Eli jos henkilö on joutunut jäämään osa-aikaiselle työkyvyttömyyseläkkeelle, niin hän saattaa menettää merkittävän eläketulon, jollei itse ymmärrä sitä eläkettä hakea riittävän ajoissa. Takautuvasti sitä ei myönnetä ilman erityisiä perusteita, ja erityisiä perusteita ei ole määritelty oikein missään, eli käytännössä sitä eläkettä ei tule saamaan, ellei sitä ajoissa hae. Eli myöskin tällainen epäkohta täytyisi eläkejärjestelmässä paikata. On hyvä, että tällaisia lakialoitteja tehdään näiden epäkohtien tilkitsemiseksi.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Kiljunen.

18.27 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Tämä kysymys eläkeläisten työssäkäynnistä on tietysti laajassa mitassa kasvanut. Meillä on koko ajan ollut huoli työllisyysasteesta, ja me useimmiten viittaamme työllisyysasteella työikäiseen väestöön, ja siitä teemme nämä arviot. Yhä enemmän kuitenkin eläkeiän saavuttaneet ihmiset ovat työelämässä mukana, ja me tiedämme hyvin, että keskimääräisen eliniän noustessa on mitä järkevintä, että me rohkaisemme ihmisiä myöskin olemaan työelämässä aktiivisesti mukana. Se on tulojen kannalta olennaista, mutta vielä olennaisempaa se on sosiaalisen osallistumisen kannalta, koska tuossa vaiheessa ihmiset kokevatkin työn enemmän luovaksi tilaksi.

Sen lisäksi meillä on ihan yhteiskunnallisestikin olemassa se ongelma, että kyllä, meillä on tällainen yleinen eläkeikä -käsite olemassa mutta tosiasiaa eläkeikä ei ole yleinen, vaan se on hyvin yksilökohtainen ja ammattialoitainen. On raskaita ruumiillisia töitä — lähihoitajista rakennusmiehiin — joissa on ymmärrettävää, että he pääsevät riittävän ajoissa eläkkeelle, siinä vaiheessa, kun he ovat vielä toimintakykyisiä fyysisesti, mutta meillä on valtava joukko ihmisiä, jotka joutuvat eläkkeelle — eivät pääse vaan joutuvat eläkkeelle. Meillä on aivovuotoa eläkkeelle. Me puhumme silloin luonnollisesti henkisen työn tekijöistä, on sitten kysymys yliopistoväestä, on kysymys diplomaateista, yritysjohtajista, lääkäreistä ja niin edelleen. Meillä on yhteiskunnassa valtavaa osaamista, joka häviää tuonne eläkkeelle. Ihmiset kuluttavat aikaansa golfkentillä tai jossain muualla vastaavassa, kun heillä olisi mahdollisuus antaa yhteiskunnalle panosta. Tämä iso panos jää meiltä hyödynnettäväksi, ja siinä suhteessa kaikki ne muodot, joilla me voimme rohkaista ihmisiä olemaan eläköitymisen jälkeen aktiivisia myöskin työelämässä, ovat kannatettavia, ja tämä edustaja Juuson tekemä lakialoite on tällainen ehdottomasti. Vahvasti haluaisin sen allekirjoittaa.

Tässä on erittäin iso ongelma, että tiedän myöskin tapauksia, että ihmiset eivät yksinkertaisesti tiedä sitä, että eläkkeelle siirtymisen jälkeen heillä olisi mahdollisuus saada omaa eläketurvaansa kartutettua, jos he ilmoittaisivat sen — he ovat jääneet vaille oikeutta, joka heille kuuluisi — ja siinä mielessä tämä automatiikka olisi ainoa oikea ratkaisu tässä. Meidän pitäisi kohdella kaikkia samalla tavalla eikä tehdä eroa tässä suhteessa, että jos työsi

Pöytäkirjan asiakohta PTK 54/2022 vp

jatkuu ikään kuin eläkeikäsi yli, niin on eri asemassa kuin ne, jotka tarttuvat työelämään eläkkeelle jo siirryttyään. Tässä suhteessa tämä edustaja Juuson aloite on erittäin kannatettava.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Edustaja Juuso, olkaa hyvä.

18.30 Kaisa Juuso ps: Arvoisa puhemies! Kiitän ensiksikin edustaja Mäkelää ja edustaja Kiljusta siitä, että jaksoitte jäädä tänne kuuntelemaan tämän lakialoitteen esittelyn ja pitämään siitä puheenvuoroja.

Työvoimatarve Suomessa on monella alalla huutava. Erityisesti hoitoalalla tiedämme, että me tarvitsisimme joka ikisen käsiparin siellä hoitotyössä. Meillä on paljon sairaanhoitajia, jotka ovat jo jääneet eläkkeelle mutta ovat siinä kunnossa, että he pystyvät ja ehkä haluavatkin jonkin verran tehdä. Harva jaksaa tai haluaa tehdä kokoaikatyötä, mutta se, että ottaa vastaan sijaisuuksia tai tekee osa-aikatyötä, lyhyempää päivää aina silloin tällöin, on varmaan hyvinkin mahdollista hyvin monelle. Meidän tulisi käyttää kaikki keinot, mitä meillä on, jotta me pystyisimme aktivoimaan heitä sitten työelämään. Tämä on todellakin vain yksi keino, millä me voisimme kannustaa heitä tulemaan sinne työelämän tueksi.

Eläkelaeista täytyy sen verran sanoa, että nämähän ovat aika monimutkaisia ja näissä on varmasti paljonkin epäkohtia, kuten edustaja Mäkelä tuossa toi esille taas yhden epäkohdan. Tämäkään epäkohta ei minulla itselläni ollut tiedossa. Valveutuneiden äänestäjien aktiviteettia täytyy kunnioittaa. Sieltä tulee tällaisia esityksiä ja tällaisia huomioita siitä, mitä epäkohtia meillä lainsäädännössä on, ja niitähän voidaan sitten tällä tasolla viedä eteenpäin. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Kiljunen.

18.32 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Unohdin tässä vielä puheenvuorossani tuoda tämän tilastosarjan esille, koska on sinänsä kiintoisaa pohtia, kuinka paljon eläkeikäiset ihmiset ovat kiinnostuneita olemaan työelämässä mukana: Kunnallisan alan kehittämissäätiö on hiljattain tehnyt kyselytutkimuksen, ja sen tulos oli aika vavahduttava. Meillä on 1,4 miljoonaa yli 65-vuotiaista, eli eläkeikäisiä ihmisiä. Heistä kymmenen prosenttia on kokopäivätyössä — tässä muuten on yksi, tässä parhaillaan puhuu yksi eläkeläinen nyt sitten täysipäiväisessä työssä, tai taitaa olla 24/7-työsuhde täällä meillä. Eli meitä on kymmenen prosenttia siinä tilanteessa. Kymmenen prosenttia päälle eli 20 prosenttia on joko osa-aikaisessa työssä tai kokoaikaisessa työssä. Ja kun sitten on kysytty myöskin työhalukkuudesta, että kuinka moni haluaisi tehdä, niin se nousee kolmasosaan, jotka joko ovat töissä jo, osa-aikaisessa työssä tai täysipäiväisessä työssä, tai haluaisivat tehdä. Meillä on kolmasosa eläkeikäisistä ihmisistä sellaisia, jotka haluaisivat olla työelämässä mukana, ja siinä suhteessa kaikkia toimia, joilla me voimme rohkaista työelämässä säilymistä, kannattaisi edistää.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin on.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.